

VIII. İoannis Paleologos

Bizans ve Osmanlı İmparatorlukları çöktükçe bu çöküntülerde asli değilse en önemli etmen olan hariciyeleri parladı. İstiklal savaşında insiyatif yakalayan askerler, her türlü dahili sorunu harici bir enstrümana çeviren ve Avrupa'ya grift tabiyet ilişkileriyle bağlı bu hariciye geleneğinin dışına çıktı. 1938 sonrasında çöküntüye yol açarak parlayan gelenek, Türkiye'nin dış ilişkilerinde yeniden öyle belirleyici oldu ki Türkiye, Dünya'nın gördüğü en büyük savaşa askeri hiç bir mücadele vermeden diplomatik mücadeleyle lafta katıldı; bir de bununla

övündü.

Jean-Baptiste van Mour, Sultanlı Harem Sahnesi

İkinci Dünya Savaşı sonrası, Dünya'nın temel harici ilişkileri bir yanı ABD diğer yanı SSCB ve ortası Avrupa ya da Kuzey Atlantik'e dayalı olarak gelişti. Türkiye fiziksel olarak tablonun dışında kaldı ama çökertici Bizans/Osmanlı/Türk hariciye geleneği, NATO'ya katarak Türkiye'yi coğrafi olarak uzaktan yakından bir alakası bulunmayan Kuzey Atlantik'e yerleştirmiş oldu. Bunu sağlayabilmek için de, önce Türkiye'nin yeni bir dünya savaşının tetiği haline gelmesini sağladı.

21. yüzyılda modernitenin ötesine geçileceği ve ilişkilerin küreselleşeceği anlaşıncı daha 20. yüzyılın son çeyreğinden başlayarak eski iki kutuplu dünya kurgusunun iki kutbunda da hızlı değişim yaşanmaya başladı. "Doğu Blok"u denilen ve SSCB'de odaklanan kutup kendini kendi kendine dağıttı. Diğer kutupsa kültürel alanda "post-modernlik", diplomatik alanda "Medeniyetler Savaşı" ya da "Tarihin Sonu" ve ekonomik alanda "küreselleşme" kavramlarını eğip büküp tek bir kutbu olan -ki o da kendileridir- ve eskisi gibi iki kutuplu

dönemin dinamiklerine haiz dünya simülasyonlarıyla hülyalara kapılıp kendinden geçti.

Türk hariciyesi ise yaklaşık otuz yıl gecikmeli olarak 2010 civarında tepki verebildi.

Buldukları, göreni acıma duygusuna sevk eden zeka yoksunluğunu ele veriyordu. Türkiye yine yeni bir dünya savaşının tetiği olacaktı. Yani dünya savaşı isteyen, Türkiye'ye basacaktı ve savaş çıkacaktı.

Suriye'deki gelişmeler, acınası durumu açık biçimde ortaya koydu. Suriye'nin varolan yönetimi, ne Çin ne Rusya ne de İran'ın dış politikaları bakımından vazgeçilmez niteliktedir. Direnen bir blok değildir, doğrudan Suriye'dir. Bugün dış müdahale olduğunda Çin, Rusya ve İran'dan kolay kopabilir bağlarla destek görür, yarın kim bilir başka tür bir dış müdahaleye uğradığında Fransa, Almanya, hatta İngiltere ve ABD'den.

Suriye'nin karşı duramayacağı, modernite sonrası, küresel gerekliliklerdir. Halep'te ve Şam'da yaşanan insani dramın arkasına baktığında, binlerce yıldır oturmuş iç ve dış ilişki kalıplarıyla küreselleşmeye direnen kentlerin yıkılıp küresel ilişkilere yatkın yeni tür kentlere dönüşmelerinin koşullarının hazırlandığını görürsün.

Dünya

Dünya artık, iki boyutlu bir haritada ya da santranç tahtasında iki bölgeye ayrılmış değildir, Türkiye’de bu hayali iki boyutlu haritada ortadaki ülke değildir. Askeri varlık ekonomik ilişkiler için de kaçınılmazdır, ama artık belirleyici olan askeri değil ekonomik savaşlardır. Çökerten Bizans/Osmanlı/Türk hariciye geleneğiyle, ne küreselleşme ne modernite sonrası ne de ekonomik savaşlar kavranabilir. Başka ülkelerde Kürtlerin yoğunluklu yaşadıkları bölgeleri ülkelerinden koparıp harici ilişkilerinde kendilerine bağlayacakları hülyasını gören bu gelenekten gelme kadro, böyle giderse çok yakın bir gelecekte Türkiye’de Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı bölgenin harici ilişkilerinin kontrolünün tam da güya post-modern biçimde toprak apartmaya kalktıkları ülkelerin eline geçeceğini göremezler.

Türkiye, 21. yüzyılda çıkacak bir dünya savaşının tetiği olamaz. Uluslararası ilişkilerde işlevsizlik yokluk demektir; Türkiye, bir an önce Türkiye’nin uluslararası işlevini yalnızca bu

Türkiye tetik olabilir mi

tetiklikle sınırlamaya çalışan diplomatik kumarbazlardan bağımsızlaşmalıdır.

